

PRIVACY FIRST

eigen keuzes in een vrije omgeving

JAARVERSLAG 2015

Stichting Privacy First
Amsterdam

15 juni 2016

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	1
2.	Aandachtsgebieden	2
2.1	Paspoortproces Privacy First c.s.	2
2.2	Zaak 'Burgers tegen Plasterk' (AIVD/NSA)	5
2.3	Kort geding tegen bewaarplicht telecomgegevens.....	6
2.4	Kentekenparkeren.....	7
2.5	Trajectcontroles.....	8
2.6	Automatische nummerplaatherkenning (ANPR).....	9
2.7	Privacy First sommeert Facebook en WhatsApp.....	10
2.8	Campagne SpecifiekeToestemming.nl	11
3.	Privacy First Solutions	12
3.1	IIR Nationale Privacy Innovatie Awards.....	13
3.2	Publieksdebat 'Challenging business for privacy'	14
3.3	Congres Privacy in de praktijk	15
3.4	Nieuwjaarsreceptie Privacy First 2016	15
3.5	Overige evenementen en activiteiten.....	16
3.6	Individuele burgers.....	17
4.	Politieke lobby	18
4.1	Lokaal.....	18
4.2	Nationaal	18
4.3	Internationaal en Europees	19
5.	Communicatie	19
5.1	Massamedia	19
5.2	Internet.....	24
6.	Organisatie	24
7.	Financiën	24

1. Voorwoord

Nederland Privacy Gidsland

Voor Stichting Privacy First was 2015 een belangrijk jaar met belangrijke acties zoals in dit jaarverslag beschreven. Naast de overheid als grootste schender van privacy zullen we de komende jaren ook meer aandacht gaan besteden aan bedrijven. Privacy First ondersteunt hierin de IIR Nationale Privacy Innovatie Awards voor privacybevorderende initiatieven!

Het uitruilen van privacy en persoonlijke gegevens voor dienstverlening van overheid en/of bedrijfsleven neemt absurde vormen aan: van (kenteken)registratie van bewegingen in de openbare ruimte door overheden tot het niet meer kunnen gebruiken van *apps* als je je locatiegegevens of persoonlijke adresboek niet vrijgeeft. Of het inloggen voor dienstverlening via social media om mee te kunnen doen of betalingen te verrichten. De concentratie van kennis over de persoonlijke levenssfeer van burgers is binnen de overheid en het bedrijfsleven volledig uit balans.

Privacy First pleit voor handelen vanuit de basisprincipes van onze democratische rechtsstaat, het oprichten van een onafhankelijk orgaan voor toetsing van wetgeving aan de Grondwet en het verplicht implementeren van privacyvriendelijke infrastructuren en diensten. Waarbij de burger eigenaar is van zijn of haar persoonlijke data en levenssfeer en geïnstitutionaliseerde waarborgen krijgt om hierin op te kunnen treden.

Wij zien op een aantal vlakken positieve signalen tussen het standaard pandoer van centralisatie en het dwingend toe-eigenen van de vrijheden van burgers over hun privé domein, al is het overgrote denken nog steeds in termen van *total control* systemen. Met de introductie van het Internet of Things en Big Data zonder de juiste waarborgen wordt het zoveelste paard van Troje binnengehaald en de vrijheid in de kiem gesmoord.

In onze ogen is privacy- en vrijheidsvervuiling HET negatieve bijproduct van de informatierevolutie, zoals milieuvervuiling dat voor de industriële revolutie is geweest. Hoog tijd dus voor juridische, diplomatieke en stimulerende actie om onze vrijheid te behouden en privacyvriendelijke technologie te omarmen in een veilige omgeving. Wij geloven dat dit prima samen kan gaan!

Voor een vrije samenleving!

Bas Filippini,
voorzitter Stichting Privacy First

2. Aandachtsgebieden

Privacy First is in 2008 opgericht als onafhankelijke stichting ter behoud en bevordering van ieders recht op privacy. Privacy is een mensenrecht en omvat naast de persoonlijke levenssfeer ook de bescherming van persoonsgegevens, vertrouwelijke communicatie en lichamelijke integriteit. Vast beleid van Privacy First is om onze aandacht primair te richten op (dreigende) privacyschendingen die grote groepen mensen tegelijk kunnen treffen. In onze selectie van onderwerpen laten wij ons daarbij leiden door 1) de schaal, 2) de ernst en 3) de impact en gevolgen van een bepaalde schending. Massale, ernstige privacyschendingen worden door Privacy First eerst onderzocht en publiekelijk benoemd. Vervolgens tracht Privacy First de betreffende schending op te heffen middels stille diplomatie en politieke lobby, gevolgd door een publiekscampagne, juridische actie of – als uiterste middel – een rechtszaak. In lijn met deze criteria richtte de aandacht van Privacy First zich de laatste jaren voornamelijk op biometrie, cameratoezicht, de OV-chipkaart, medische privacy, mobiliteit en anonimiteit in de openbare ruimte. Daarnaast is Privacy First in toenemende mate actief op het thema privacy & geheime diensten, Big Data en *profiling*. In 2015 voegden wij een nieuwe overkoepelende component aan al onze activiteiten toe: Privacy First Solutions. Kernmissie van Privacy First Solutions is om Nederland zich te laten ontwikkelen tot een internationaal Privacy Gidsland. Hieronder lichten wij dit graag voor u toe.

2.1 Paspoortproces Privacy First c.s.

Sinds 2010 voerde Privacy First samen met 19 mede-eisers (burgers) een grootschalige civiele rechtszaak tegen één van de zwaarste privacyschendingen uit de Nederlandse geschiedenis: de opslag van ieders vingerafdrukken onder de nieuwe Paspoortwet. Dergelijke opslag was met name bedoeld om kleinschalige identiteitsfraude met paspoorten en identiteitskaarten (*look-alike* fraude) te bestrijden, maar zou ook worden gebruikt voor opsporing en vervolging, terrorismebestrijding, rampenbestrijding, inlichtingenwerk etc. Dit vormde een flagrante schending van ieders recht op privacy. In een zogeheten algemeen-belangactie (art. 3:305a BW) hebben Privacy First c.s. in mei 2010 de Nederlandse Staat civielrechtelijk gedagvaard teneinde de opslag van vingerafdrukken onder de Paspoortwet door de rechter onrechtmatig te laten verklaren wegens strijd met hoger (Europees) privacyrecht. In februari 2011 verklaarde de rechtbank Den Haag ons Paspoortproces echter (onterecht) niet-ontvankelijk. De rechtbank kwam daardoor niet aan een inhoudelijk oordeel over de Paspoortwet toe. Privacy First kondigde meteen hoger beroep aan. Mede onder druk hiervan gingen vervolgens de Tweede Kamer en minister Donner (Binnenlandse Zaken, BZK) overstag en werd de opslag van vingerafdrukken in de zomer van 2011 grotendeels stopgezet. Drie jaar later (ons hoger beroep liep nog steeds) werden de gewraakte bepalingen uit de Paspoortwet deels ingetrokken. Bovendien werd in januari 2014 de verplichte afname van vingerafdrukken voor Nederlandse identiteitskaarten afgeschaft. Een maand later deed het Gerechtshof Den Haag uitspraak in ons Paspoortproces: het

Hof verklaarde Privacy First alsnog ontvankelijk en oordeelde dat de (eerdere) opslag van vingerafdrukken onrechtmatig was wegens strijd met het recht op privacy. Deze uitspraak van het Hof maakte tevens de weg vrij voor Privacy First (en andere maatschappelijke organisaties) om *in het algemeen belang* rechtszaken te kunnen blijven voeren ter behoud en bevordering van het recht op privacy (of andere mensenrechten). Enkele maanden later stelde minister Plasterk (BZK) echter cassatie tegen de uitspraak van het Hof in bij de Hoge Raad. Ondanks grondig verweer door Privacy First (daartoe bijgestaan door Alt Kam Boer Advocaten in Den Haag) werden vervolgens zowel Privacy First als alle mede-eisers op 22 mei 2015 door de Hoge Raad alsnog niet-ontvankelijk verklaard en impliciet doorverwezen naar de bestuursrechter. Bij de hoogste bestuursrechter (de Raad van State) waren de laatste jaren immers een aantal vergelijkbare zaken van individuele burgers tegen de Paspoortwet aanhangig gemaakt, overigens met tussentijdse verwijzing naar het Europese Hof van Justitie in Luxemburg ter beantwoording van enkele rechtsvragen over de Europese Paspoortverordening. Naar aanleiding van de niet-ontvankelijkheid bij de Hoge Raad heeft Privacy First vervolgens het gehele civielrechtelijke Paspoortprocesdossier integraal laten indienen bij de Raad van State, ter versterking van de lopende zaken daar. Tevens heeft Privacy First (bijgestaan door Stibbe Advocaten) zich als derde partij in één van deze zaken trachten te voegen. Door de Raad van State werd dit voegingsverzoek echter vrijwel onbeargumenteerd afgewezen. Een hieropvolgende klacht van Privacy First bij de voorzitter van de afdeling bestuursrechtspraak werd eveneens verworpen. Op 25 mei 2016 heeft de Raad van State vervolgens geoordeeld dat de eerdere gemeentelijke ("decentrale") opslag van vingerafdrukken onder de Paspoortwet onrechtmatig was wegens strijd met het recht op privacy. De Raad van State volgde hierbij de eerdere argumentatie van het Hof Den Haag in ons Paspoortproces, waarmee die uitspraak als het ware herleeft. Ondanks de latere niet-ontvankelijkheid bij de Hoge Raad staat het verbod op de opslag van ieders vingerafdrukken in databanken daarmee opnieuw als een paal boven water.

© Guus Schoonewille

Paspoortproces van Privacy First c.s., Paleis van Justitie, Den Haag

Gebrekkig oordeel en procesgang

Evenals bij de eerdere uitspraak van het Hof Den Haag betreurt Privacy First het echter dat de Raad van State de opslag niet onrechtmatig heeft willen verklaren op zuiver principiële gronden (namelijk wegens gebrek aan maatschappelijke noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit), maar slechts op basis van technische ondeugdelijkheid. Privacy First zal de betreffende burgers dan ook adviseren om door te procederen richting het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg. Op basis van bestaande Straatsburgse jurisprudentie is de kans immers groot dat Nederland vervolgens alsnog principieel zal worden veroordeeld wegens schending van het recht op privacy (art. 8 EVRM). Daarnaast verwacht Privacy First een Straatsburgse veroordeling wegens schending van het recht op toegang tot de rechter en een effectief rechtsmiddel (art. 6 en 13 EVRM). Civielrechtelijk procederen tegen de Paspoortwet bleek immers onmogelijk, en bestuursrechtelijk was dit slechts indirect mogelijk na afwijzing van een individuele aanvraag voor een nieuw paspoort of identiteitskaart (wegens weigering om vingerafdrukken te laten afnemen). Om de huidige overwinning bij de Raad van State te kunnen behalen hebben de betreffende burgers daardoor jarenlang zonder paspoort of identiteitskaart door het leven moeten gaan, met alle problemen en risico's van dien.

Uitzondering voor gewetensbezwaarden

In de uitspraken van 25 mei 2016 heeft de Raad van State tevens geoordeeld dat de verplichte afname van twee vingerafdrukken voor een nieuw paspoort voor iedereen gelijkelijk geldt en dat hierop geen uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor mensen die wegens gewetensbezwaren geen vingerafdrukken willen afstaan. Privacy First betwijfelt of dit oordeel van de Raad van State stand zal houden in Straatsburg. Naast schending van het recht op privacy lijkt hier immers sprake van strijd met de vrijheid van geweten (art. 9 EVRM). Dat de Europese Paspoortverordening een dergelijke uitzondering niet bevat is in dit kader irrelevant, aangezien deze verordening ondergeschikt is aan het EVRM.

RFID-chips en gezichtsscans

Privacy First betreurt het tevens dat de Raad van State niet kritisch heeft willen oordelen over de risico's van de op-afstand-uitleesbare RFID-chips (met gevoelige persoonsgegevens) in paspoorten en identiteitskaarten. Hetzelfde geldt voor de verplichte opslag van gezichtsscans in gemeentelijke databanken. Ook deze aspecten zullen in Straatsburg alsnog kunnen worden aangevochten.

Eigen verantwoordelijkheid van gemeenten

Lichtpuntje in het oordeel van de Raad van de State is vooral dat gemeenten en burgemeesters een eigen verantwoordelijkheid hebben om zelfstandig de

mensenrechten (inclusief het recht op privacy) na te leven, ook als dit betekent dat zij daartoe zelfstandig nationale wetgeving buiten toepassing dienen te laten wegens strijd met hoger internationaal of Europees recht. Dit oordeel van de Raad van State geldt op alle domeinen en kan in de toekomst verstrekkende consequenties hebben.

2.2 Zaak 'Burgers tegen Plasterk' (AIVD/NSA)

Uit de onthullingen van Edward Snowden is de laatste jaren gebleken dat de spionagepraktijken van inlichtingendiensten zoals de Amerikaanse NSA vrijwel geen grenzen kennen. In plaats van de Amerikanen tot de orde te roepen bleken geheime diensten in andere landen echter juist gretig gebruik te maken van de inlichtingen die door hun buitenlandse bondgenoten op illegale wijze verkregen zijn. Daardoor wordt de privacywetgeving die burgers tegen dergelijke praktijken behoort te beschermen dubbel geschonden: door buitenlandse geheime diensten zoals de NSA die op onrechtmatige wijze inlichtingen verzamelen én door geheime diensten in eigen land die deze inlichtingen vervolgens gebruiken. Om deze praktijken een halt toe te roepen besloot een nationale coalitie van Nederlandse burgers en

organisaties (waaronder Privacy First) eind 2013 om de Nederlandse Staat voor de rechter te dagen en te eisen dat per direct een einde zou worden gemaakt aan de ontvangst en het gebruik van illegale buitenlandse inlichtingen over Nederlandse burgers. Bovendien dient iedere burger over wie dergelijke inlichtingen verzameld zijn daarvan op de hoogte te worden gesteld en dienen de betreffende gegevens te worden gewist. Naast Privacy First bestaat de coalitie van procespartijen onder meer uit de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) en Internet Society Nederland (ISOC.nl). Privacy First voert deze rechtszaak primair in het algemeen belang, ter herstel van het recht op privacy van iedere burger in Nederland. De rechtszaak staat onder leiding van bureau Brandeis; de advocaten van dit jonge Amsterdamse kantoor vertegenwoordigden Privacy First eerder met succes in ons Paspoortproces. In juli 2014 deed de rechtbank Den Haag echter een teleurstellende uitspraak: hoewel alle procespartijen (burgers en organisaties) ontvankelijk werden verklaard, wees de rechtbank alle vorderingen af. Hierbij sloeg de rechtbank de plank op tal van aspecten echter dusdanig mis, dat het vonnis in hoger beroep vrijwel onmogelijk stand zal kunnen houden. Begin 2016 dienden Privacy First c.s. daartoe een grondige Memorie van Grieven in bij het Hof Den Haag. Parallel hieraan werden Privacy First c.s. door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens toegelaten om te interveniëren in de vergelijkbare rechtszaak van de Britse organisatie Big Brother Watch tegen het Verenigd Koninkrijk. Het EHRM zal hierdoor al in een

vroeg stadium een uitspraak kunnen doen die tevens relevant is voor onze Nederlandse zaak. Privacy First ziet de uitkomsten van zowel onze Europese interventie als ons hoger beroep met vertrouwen tegemoet. Bovendien zal deze zaak ook buiten rechte (in de politieke arena) gewonnen kunnen worden middels kritische herziening van de Nederlandse Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv 2002) in 2016.

2.3 Kort geding tegen bewaarplicht telecomgegevens

In 2015 had Privacy First vooral succes in een cruciaal kort geding tegen de Wet bewaarplicht telecomgegevens (Wbt). Onder deze wet werden sinds 2009 de communicatiegegevens (telefonie- en internetverkeer) van iedereen in Nederland respectievelijk 12 en 6 maanden opgeslagen voor de opsporing en vervolging van strafbare feiten. Iedere burger werd hierdoor als het ware een potentiële verdachte. In kort geding eiste een brede coalitie van organisaties en bedrijven eind 2014 dat deze wet buiten werking zou worden gesteld wegens strijd met het recht op privacy. De eisers waren Stichting Privacy First, de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA), de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM), internetprovider BIT en telecomaandieners VOYS en SpeakUp, e.e.a. onder leiding van Boekx Advocaten in Amsterdam. Volgens de eisende partijen was de Nederlandse bewaarplicht van telecommunicatie (dataretentie) in strijd met fundamentele grondrechten die privéleven, communicatie en persoonsgegevens beschermen. Dat was in april 2014 immers ook reeds het oordeel van het Europees Hof van Justitie over de vrijwel identieke Europese dataretentierichtlijn, gevolgd door negatieve oordelen over de Nederlandse Wbt door de Raad van State, het College Bescherming Persoonsgegevens en de Eerste Kamer. Voormalig minister Opstelten van Justitie weigerde niettemin de Wbt buiten werking te stellen. De wet zou door de minister gehandhaafd worden totdat een wetswijziging in werking getreden was, en dat kon nog jaren duren. In een uniek vonnis (wetten worden zelden door rechters buiten werking gesteld, laat staan in kort geding) maakte de rechtbank Den Haag hier op 11 maart 2015 echter korte metten mee door de gehele Wbt per direct buiten werking te stellen wegens strijd met het recht op privacy. Vervolgens besloot de Staat niet in hoger beroep te gaan, waardoor het vonnis sindsdien definitief is. Inmiddels zijn de betreffende data bij alle relevante Nederlandse telecombedrijven gewist. Tot problemen in het kader van strafrechtelijke opsporing en vervolging lijkt dit nog niet te hebben geleid. Privacy First beschouwt dit als een historische overwinning. Mocht in de toekomst opnieuw een algemene bewaarplicht van telecommunicatie worden ingevoerd, dan zullen Privacy First c.s. die opnieuw bij de rechter aanvechten.

© Lisa S. / Shutterstock.com

2.4 Kentekenparkeren

In steeds meer Nederlandse gemeenten is de laatste jaren kentekenparkeren ingevoerd: bij parkeren wordt het kenteken geregistreerd middels invoering in een parkeerautomaat en betaling is vaak nog slechts mogelijk via een pinpas, creditcard of mobiele parkeer-*app*. Alle parkeerdata worden vervolgens opgeslagen in gemeentelijke databanken of centraal in de nationale databank van het zogeheten Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SHPV). Als vrije burger heeft u echter het recht om anoniem te kunnen reizen in eigen land. En dus ook anoniem te kunnen parkeren, zonder opslag van uw kenteken. Daarnaast heeft u het recht om te kunnen betalen met een wettig betaalmiddel dat anonimiteit verschaft, bijvoorbeeld contant geld. Nadat Privacy First in 2013 een grootschalige protestactie had georganiseerd tegen kentekenparkeren in Amsterdam, besloot deze gemeente om alle parkeerdata te wissen en voortaan louter nog de kentekens van foutparkeerders tijdelijk op te slaan i.v.m. eventueel bezwaar en beroep. Voor Privacy First zijn deze concessies echter onvoldoende: zolang kentekenparkeren niet wordt vervangen door een privacyvriendelijk alternatief (bijvoorbeeld invoering van parkeervaknummers), zal Privacy First zich ertegen blijven verzetten. In 2014 deed Privacy First dit middels een bestuursrechtelijke zaak van onze voorzitter tegen de gemeente Amsterdam. Aanleiding voor deze zaak was een boete die de voorzitter ontving nadat hij principieel had geweigerd zijn kenteken in te voeren voor een (aantoonbaar betaalde) parkeerplek. In deze rechtszaak werden door onze advocaat Benito Boer (Alt Kam Boer Advocaten, Den Haag) talloze privacybezwaren tegen kentekenparkeren ingebracht. En met succes: op 30 januari 2015 verklaarde de rechtbank Amsterdam het beroep van onze voorzitter tegen de parkeerboete gegrond. De gemeente Amsterdam ging niet tegen dit vonnis in hoger beroep, maar deed dat wel in andere, vergelijkbare zaken van individuele burgers zonder advocaat (!). Eind 2015 verloor de gemeente deze zaken bij het Hof Amsterdam, waarna deze uitspraken werden bevestigd door de Hoge Raad. Sindsdien is iedereen in Nederland definitief niet verplicht om bij het parkeren een kenteken in te voeren, zolang men maar kan aantonen betaald te hebben voor de parkeerplek (bijvoorbeeld middels een kwitantie of parkeerkaartje). Burgers die desondanks alsnog met een parkeerboete geconfronteerd worden, kunnen daartegen eenvoudig bezwaar en beroep indienen middels het model-bezwaarschrift op de website van Privacy First (klik [HIER](#)). Voor Privacy First vormen deze juridische overwinningen slechts een eerste stap op weg naar privacyvriendelijk parkeren: sinds eind 2015 heeft Privacy First nieuwe rechtszaken tegen kentekenparkeren in voorbereiding, waaronder een bestuursrechtelijke zaak tegen de verplichting om elektronisch (en dus traceerbaar) te betalen en een civielrechtelijk kort geding ter algehele afschaffing van kentekenparkeren. Daarnaast blijft Privacy First burgers in individuele bezwaar- en beroepsprocedures ondersteunen.

Interview met Privacy First voorzitter Bas Filippini over kentekenparkeren, 14 april 2015

© EenVandaag

2.5 Trajectcontroles

Naast kentekenparkeren zijn ook trajectcontroles Privacy First al jaren een doorn in het oog: bij dergelijke controles worden alle automobilisten op een bepaald (snelweg)traject middels cameratoezicht gevolgd, waarna afhankelijk van ieders gemiddelde snelheid wel/geen

snelheidsbekeuring volgt. Voor dit systeem bestaat tot op heden echter geen specifieke, met privacywaarborgen omklede rechtsbasis. Dit is in strijd met het Europese privacyrecht (art. 8 EVRM) en art. 10 van de Nederlandse Grondwet. Bovendien blijven alle trajectcontrole-data minstens drie dagen in politiedatabanken bewaard, óók van het gros van de automobilisten dat niet te hard rijdt. De politie heeft daardoor zicht op een groot deel van de bewegingen van alle automobilisten in Nederland. Deze gegevens kunnen ook worden gedeeld met andere overheidsinstanties, waaronder justitie, AIVD en Belastingdienst. Iedere automobilist wordt hierdoor een potentiële verdachte. Reeds in 2012 vormde dit aanleiding voor de voorzitter van Privacy First om bezwaar en beroep in te dienen tegen een boete die hij via een trajectcontrole ontving. Pas in april 2015 diende vervolgens de rechtszaak van onze voorzitter tegen deze boete bij de rechtbank Utrecht. De Utrechtse politierechter bleek echter nauwelijks bereid om e.e.a. te toetsen aan hoger privacyrecht en wees de zaak af. De politierechter beschouwt trajectcontroles slechts als “geringe privacyinbreuk” en acht de algemene

Politiewet en waarschuwingsborden langs de snelweg voldoende privacywaarborg. Privacy First vindt dit onbegrijpelijk en heeft deze kwestie eind 2015 voorgelegd aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Tevens heeft Privacy First een nieuwe rechtszaak tegen trajectcontroles in voorbereiding. Evenals in de zaken tegen kentekenparkeren wordt Privacy First hiertoe bijgestaan door onze advocaat Benito Boer (Alt Kam Boer Advocaten, Den Haag).

Bas Filippini (Privacy First) op de A10 bij Amsterdam, 4 april 2015 © RTL Nieuws

2.6 Automatische nummerplaatherkenning (ANPR)

Vast beleid van Privacy First is om massale privacyschendingen bij de rechter aan te vechten en onrechtmatig te laten verklaren. Een wetsvoorstel dat zich daar bij uitstek toe leent is het voorstel van minister Van der Steur (Veiligheid en Justitie) inzake *Automatic Number Plate Recognition* (ANPR). Onder dit ANPR-wetsvoorstel zullen de kentekens van alle auto's (oftewel ieders reisbewegingen) door middel van cameratoezicht vier weken in politiedatabanken worden opgeslagen voor opsporing en vervolging. Iedere automobilist wordt hierdoor een potentiële verdachte. Privacy First acht dit volstrekt disproportioneel. Het huidige ANPR-voorstel werd reeds in februari 2013 bij de Tweede Kamer ingediend door voormalig minister Opstelten. Voorheen was ook minister van Justitie Hirsch Ballin reeds in 2010 van plan om een vergelijkbaar voorstel in te dienen met een bewaartermijn van 10 dagen. Vervolgens verklaarde de Tweede Kamer dit voorstel echter controversieel. Opstelten en Van der Steur doen er met hun huidige wetsvoorstel dus alsnog een paar scheppen bovenop. Volgens de huidige regels dienen de ANPR-gegevens van onschuldige burgers echter binnen 24 uur te worden gewist; in de optiek van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP, voormalig College Bescherming Persoonsgegevens, CBP) dienen alle kentekens die niet verdacht zijn (zogenaamde “no-hits”) zelfs direct uit de databases te worden verwijderd. Van der Steur gaat hier nu dus lijnrecht tegenin door ook de kentekens van niet-verdachte

burgers vier weken te willen opslaan. Dit vormt een flagrante schending van het recht op privacy van iedere automobilist. Indien de Tweede en Eerste Kamer het huidige ANPR-wetsvoorstel alsnog aannemen zal Privacy First (in coalitie met andere maatschappelijke organisaties) de Nederlandse Staat dagvaarden en de wet buiten werking laten stellen wegens strijd met het recht op privacy. Indien nodig zullen Privacy First en mede-eisers hiertoe doorprocederen tot aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Tevens werd in 2014 bekend dat de Belastingdienst via geheime convenanten met de politie continu en massaal alle ANPR-data over Nederlandse automobilisten ontvangt. Deze data kunnen vervolgens jarenlang bij de Belastingdienst opgeslagen blijven en daar alsnog worden opgevraagd door politie, justitie, AIVD etc. Privacy First acht deze buitenwettelijke uitwisseling en U-bochtconstructie volstrekt onrechtmatig. Zolang de Autoriteit Persoonsgegevens en de Tweede Kamer niet ingrijpen behoudt Privacy First zich het recht voor om deze kwestie eveneens aan de rechter voor te leggen.

ANPR en trajectcontrole op de A12 bij Utrecht

Foto: Chris Zwolle, Flickr

2.7 Privacy First sommeert Facebook en WhatsApp

Het Europese Hof van Justitie vernietigde in oktober 2015 het zogeheten *Safe Harbour*-besluit van de Europese Commissie dat de grondslag was voor de doorgifte van persoonsgegevens vanuit de EU naar de VS. Het Hof van Justitie oordeelde dat de wetgeving in de VS tekortschiet omdat het geen beschermingsniveau biedt dat vergelijkbaar is met dat in de EU. Zo heeft de NSA toegang tot de Facebook-content van gebruikers in de EU, zonder dat die enige rechtsbescherming hebben. Volgens het Hof van Justitie vormt dit een flagrante schending van het recht op privacy. Na de uitspraak is Facebook echter doorgegaan met de massale doorgifte van persoonsgegevens vanuit de EU naar de VS. Zolang er geen passend

beschermingsniveau in de VS is, is dergelijke doorgifte echter in strijd met het Europese privacyrecht. Eind 2015 heeft Privacy First (bijgestaan door Boekx Advocaten) om deze reden samen met drie andere maatschappelijke organisaties (waaronder Bits of Freedom) een sommatiebrief aan Facebook, WhatsApp en Instagram verstuurd met als eis dat zij per direct stoppen met de doorgifte van persoonsgegevens naar de VS. Als er niet op korte termijn een oplossing wordt gevonden voor de fundamentele privacyproblemen waar het Europese Hof van Justitie op heeft gewezen – bijvoorbeeld middels een nieuw, privacyvriendelijk EU-US Privacy Shield ter vervanging van Safe Harbour – overwegen Privacy First c.s. om een kort geding tegen Facebook aanhangig te maken en tevens juridische stappen te zetten tegen de Europese Commissie en/of de Autoriteit Persoonsgegevens.

2.8 Campagne SpecifiekeToestemming.nl

Op initiatief van Privacy First en het Platform Bescherming Burgerrechten is in april 2014 een grootschalige internetcampagne gelanceerd rondom het recht op medische privacy: www.SpecifiekeToestemming.nl. Deze campagne wordt sindsdien gesteund door tal van maatschappelijke organisaties, zorgverleners en academici. Kern van de campagne is dat specifieke toestemming (weer) het leidende principe moet worden bij de uitwisseling van medische gegevens. Bij specifieke toestemming kunnen cliënten voorafgaand aan het delen van hun medische gegevens bepalen of, en zo ja welke, gegevens mogen worden gedeeld met welke zorgverleners voor welke doeleinden. Dat beperkt de risico's en maakt het mogelijk voor cliënten om controle te houden over de uitwisseling van hun medische data. Dit in tegenstelling tot de generieke toestemming die geldt bij de private opvolger van het Elektronisch Patiëntendossier (EPD): het Landelijk Schakelpunt (LSP). Bij generieke toestemming is niet te voorzien door wie iemands medische gegevens kunnen worden ingezien, gebruikt, uitgewisseld etc. Generieke toestemming is daarmee per definitie in strijd met twee klassieke uitgangspunten in het privacyrecht: het beginsel van doelbinding en het recht op vrije, voorafgaande en volledig geïnformeerde toestemming bij de verwerking van persoonsgegevens. Het wetsvoorstel 'Cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens' van minister Schippers (Volksgezondheid) dreigde dergelijke generieke (brede, ongerichte) toestemming in 2014 wettelijk te verankeren ten koste van het bestaande recht op specifieke (gerichte, welbepaalde) toestemming. Mede onder druk van onze campagne is generieke toestemming vervolgens door de Tweede Kamer uit het wetsvoorstel geschrapt en blijft daarmee specifieke ("gespecificeerde") toestemming over; dit zal vervolgens geïmplementeerd moeten worden in alle bestaande en toekomstige systemen voor de uitwisseling van medische gegevens, waaronder het huidige LSP (voormalig EPD). De Eerste Kamer neigt inmiddels zelfs naar verwerping van het (immer aanhangige) wetsvoorstel zolang het bestaande recht op specifieke toestemming daarin onvoldoende gewaarborgd is. Daarnaast zijn diverse marktontwikkelingen gaande die erop duiden dat bij zowel bestaande als nieuwe systemen specifieke toestemming de

norm wordt, en dat *privacy by design* de nieuwe standaard wordt. Daarmee kan deze campagne van Privacy First reeds een succes genoemd worden.

Campagne-banner SpecifiekeToestemming.nl

3. Privacy First Solutions

Eind 2014 is Stichting Privacy First het initiatief Privacy First Solutions gestart met als doel om zowel de overheid als het bedrijfsleven te stimuleren om op privacyvriendelijke wijze te opereren en privacyvriendelijk beleid en innovatie tot norm te maken. Sinds begin 2015 wordt dit project financieel gesteund door Stichting Democratie en Media. Inmiddels vormt Privacy First Solutions een integraal onderdeel van alle activiteiten van Privacy First, inclusief onze lobby en rechtszaken. Kernmissie van Privacy First is Nederland als Privacy Gidsland. Privacy First Solutions heeft in dit verband een belangrijke aanjagende functie. Nederland beschikt reeds over alle randvoorwaarden om zich tot Privacy Gidsland te kunnen ontwikkelen, waaronder een hoogtechnologische samenleving, een bloeiende ICT-industrie, relevante universitaire kenniscentra, een toenemend maatschappelijk privacybewustzijn en een groeiende vraag onder burgers en consumenten naar privacyvriendelijke dienstverlening en producten. Privacy First staat als geen andere organisatie met al deze partijen in contact en kan zowel overheid als bedrijfsleven inspireren, stimuleren, verbinden en gezamenlijk laten toewerken naar optimale privacybescherming en privacybevordering. In 2015 deed Privacy First dit voornamelijk middels continue lobby en kennisoverdracht, de organisatie van publieksdebatten en actieve deelname aan relevante evenementen, publiekscampagnes en media. Privacy First Solutions omvat echter ook juridische activiteiten en rechtszaken: soms bestaat de beste oplossing voor een actueel privacyprobleem immers uit de afschaffing van privacyschendende wetgeving of beleid, voorzover mogelijk vergezeld van de introductie van een privacyvriendelijk alternatief en invoering van *privacy by design*. Hieronder geven wij u een overzicht van onze voornaamste Solutions-activiteiten in 2015.

Martijn van der Veen (Privacy First) tijdens de pre-launch van Privacy First Solutions, 2 december 2014, Volkshotel Amsterdam Foto: Maarten Tromp

3.1 IIR Nationale Privacy Innovatie Awards

Tijdens het IIR-congres Dataproductie & Privacy op 16 september 2015 werden in Amsterdam de allereerste IIR Nationale Privacy Innovatie Awards uitgereikt. Er waren vier categorieën waarvoor inschrijvingen genomineerd konden worden: 1) Bedrijfsoplossingen, 2) Consumentenoplossingen, 3) Overheidsdiensten en 4) Start-ups. De eerste selectie bestond uit een screening voor nominaties op de wijze waarop met de volgende zaken werd omgegaan: 1) het hebben van een privacyverantwoordelijke in de organisatie, 2) toepassen van een privacy policy, 3) toepassen van risico-analyses, 4) *privacy awareness* in de organisatie en 5) een inzichtelijk privacybeleid en communicatie hiervan. Vervolgens werden de deelnemers die genomineerd waren gescreend op zaken als innovatiekracht, technologische vernieuwing, business model, schaalbaarheid, type implementatie en bijdrage aan Nederland Privacy Gidsland. De winnaars van de Awards 2015 waren Ixquick (privacyvriendelijke zoekmachine), PrivacyPerfect (Privacy Impact Assessments) en WhiteBox Systems (privacyvriendelijk EPD). Privacy First voorzitter Bas Filippini is sinds 2015 voorzitter van de onafhankelijke jury. In samenwerking met IIR belicht Privacy First met deze Awards bedrijven en overheden die privacy-innovatie zien als kans om zich positief te onderscheiden. In het kader van Privacy First Solutions verwacht Privacy First dit partnerschap met IIR de komende jaren te zullen bestendigen en in de toekomst te kunnen uitbreiden tot een grootschalig jaarlijks evenement op Europees niveau.

V.l.n.r.: juryleden John Borking, Paul Korremans en Bas Filippini, Foto: IIR
 prijswinnaars Guido van 't Noordende (WhiteBox Systems),
 Bas Oostveen (PrivacyPerfect) en Alex van Eesteren (Ixquick), 16 september 2015

3.2 Publieksdebat 'Challenging business for privacy'

Op 23-26 oktober 2015 vond in de hoofdstad de 3-jaarlijkse Amsterdam Privacy Conference plaats: een internationaal megacongres rondom alle aspecten van privacy. In het kader van Privacy First Solutions organiseerde Privacy First tijdens dit congres een unieke discussieavond over privacy-oplossingen voor het bedrijfsleven: “Challenging business for privacy”. Onze panelleden waren Marc van Lieshout (TNO & PI.lab), Marcel van Galen (Qiy), Sacha van Geffen (Greenhost) en Jelte Timmer (Rathenau Instituut). Moderator was Privacy First Solutions-projectleider Martijn van der Veen en locatie was de Rechtenfaculteit van de Universiteit van Amsterdam (UvA). De kosten van deze avond werden deels door de UvA gesponsord. Tijdens de avond gingen de experts met elkaar en met het publiek in debat over privacyvriendelijk innoveren en de vraag welke *best practices* hierbij als voorbeeld kunnen dienen. We bespraken met elkaar de kansen voor bedrijven om privacy als *unique selling point* in te zetten en *privacy by design* toe te passen. De avond resulteerde in onze *call to action* aan alle disciplines:

Wetenschappers, overheidsinstellingen én het bedrijfsleven zullen er gezamenlijk voor moeten zorgen dat privacyvriendelijk innoveren de norm wordt en dat Nederland zich kan gaan ontwikkelen tot Privacy Gidsland.

In het bijzonder dienen bedrijven hierbij dataminimalisatie te waarborgen en de klant de regie te geven over zijn of haar eigen data. Bedrijven moeten geen

afwachtende houding aannemen, maar zélf concrete oplossingen vormen voor actuele privacyvraagstukken door *privacy by default* en *privacy by design* actief toe te passen. Het bedrijfsleven kan daarbij verder gaan dan louter “compliant” zijn aan de bestaande privacywetgeving en een stuwende kracht voor privacybevordering worden. Privacy vormt een prachtige kans voor bedrijven om maatschappelijk verantwoord te ondernemen en te innoveren. Die kans mag Nederland niet laten liggen.

3.3 Congres Privacy in de praktijk

Op 26 november 2015 organiseerde Reed Business in Veenendaal het congres Privacy in de Praktijk, met als voornaamste doelgroep personen uit de publieke sector. Privacy First voorzitter Bas Filippini kreeg hier het podium tijdens het plenaire debat en Privacy First Solutions-projectleider Martijn van der Veen hield een Solutions-workshop waarbij de aanwezigen werden uitgedaagd om na te denken of het mogelijk is de dienstverlening bij de overheid zo in te richten dat de privacybelangen van burgers op de eerste plek komen te staan. Zowel het plenaire debat als de workshop waren een succes. Privacy First verwacht deze samenwerking met Reed Business dan ook te continueren.

De congressen van Reed Business hebben een sterke naam in de markt. De deelnemers aan dit congres waren voornamelijk ambtenaren; een sector die diep ingrijpt in de persoonlijke levenssfeer van mensen. En waar (dus) een wereld te winnen is voor Privacy First Solutions.

3.4 Nieuwjaarsreceptie Privacy First 2016

Begin januari 2016 organiseerde Privacy First op haar kantoorlocatie in het Amsterdamse Volkshotel haar jaarlijkse Nieuwjaarsborrel. In het kader van Privacy First Solutions stond deze avond ditmaal geheel in het teken van privacyvriendelijk ondernemen en zette Privacy First een viertal bedrijven in het zonnetje: Ixquick, PrivacyPerfect, Pseudonimiseer BV en Whitebox Systems. Eerder hadden deze bedrijven succesvol deelgenomen aan de Nationale Privacy Innovatie Awards. Ook gaf Privacy First het podium aan het project NetAidKit van Free Press Unlimited & Radically Open Security; dit project won in 2015 de ISOC.nl Internet Innovatie Award. Door Chris van 't Hof (TekTok) en Jaap-Henk Hoepman (Radboud Universiteit Nijmegen) werden de ondernemers achter deze bedrijven op ludieke wijze geïnterviewd en hun projecten beoordeeld, waarna het publiek zelf ook vragen kon stellen en commentaar kon geven. Dit alles in een bomvolle zaal met een zeer divers publiek (ondanks de ijzel overtrof de opkomst anderhalf keer de zaalcapaciteit). Deze avond toonde opnieuw aan dat ons initiatief Privacy First Solutions goed aanslaat en de juiste snaar weet te raken in de Nederlandse samenleving.

3.5 Overige evenementen en activiteiten

In januari 2015 was Privacy First wederom event supporter van de internationale conferentie Computers, Privacy & Data Protection (CPDP) in Brussel. Dit megacongres brengt jaarlijks honderden Europese en Noord-Amerikaanse privacy-experts uit de wetenschap, overheid, bedrijfsleven en *civil society* bij elkaar. Onder de vlag van Privacy First Solutions nam Privacy First in 2015 tevens actief deel (als spreker of als participant) aan diverse relevante congressen en seminars, waaronder het Reuring Café van de Vereniging voor OverheidsManagement over contraterroreisme, een groot publieksdebat over drones in De Balie, het NRC Café over privacy, de expert-meeting in de Eerste Kamer over het EPD/LSP en de hoorzitting in de Tweede Kamer over dataretentie, de Amsterdam Privacy Conference, jaarcongres ECP, Kaspersky online-privacydebat, iPoort, het congres ICT2016 van ICTWaarborg, PI.lab privacycongres, seminar AIVD 2020, de Dag van de Rechtspraak, etc. Tevens werd Privacy First in 2015 o.a. geconsulteerd door het College voor de Rechten van de Mens. Ook is Privacy First sinds 2015 binnen het DITCM-programma C-ITS (*Intelligent Transport Systems*) deelnemer aan de Ronde Tafel Juridische Aspecten van *Smart Mobility* en de Werkgroep *Privacy by Design*. Daarnaast is Privacy First actief lid van het Platform Bescherming Burgerrechten, het Breed Mensenrechten Overleg Nederland (BMO-NL) en als extern adviseur betrokken bij de Vereniging voor Biometrie & Identiteit.

© ICTWaarborg

Congres ICT2016 (linksboven Bas Filippini, Privacy First), 17 september 2015

In het kader van Solutions voert Privacy First bovendien continu stille diplomatie richting alle relevante overheidsonderdelen, bedrijfsleven en wetenschap. Deze meetings (vaak meerdere per week) hebben vaak een vertrouwelijk karakter en

behoren al jaren tot onze meest effectieve activiteiten. In 2015 had Privacy First o.a. persoonlijke meetings met diverse Kamerleden en NL Confidential (voorheen Meld Misdaad Anoniem), CTIVD, AIVD, MIVD, Koninklijke Marechaussee, Nationale Ombudsman, Schiphol, NXP, Cition, FEHAC, Crowdsuing.nl, Stichting Privacy Claim, Public Interest Litigation Project (PILP, NJCM) en Pro Bono Connect. Verder was Privacy First in 2015 betrokken bij meerdere scripties en afstudeerprojecten. Deels parallel hieraan vindt vanuit Privacy First (Solutions) voortdurend politieke lobby richting Eerste en Tweede Kamer plaats op ons brede werkterrein, ondersteund door eigen feitelijk en juridisch onderzoek. Tevens hebben onze publiekscampagnes sinds 2015 in toenemende mate een Solutions-component, waaronder onze invloedrijke campagne SpecifiekeToestemming.nl inzake medische privacy.

Vincent Böhre (Privacy First) bij het VOM-Reuring!Café met AIVD & NCTV, 19 januari 2015, Den Haag

Foto: Rein J., Shutterstock.com

3.6 Individuele burgers

Privacy First wordt dagelijks telefonisch en per email benaderd door burgers, studenten en scholieren met de meest uiteenlopende vragen en verzoeken op privacyterrein. Dit gebeurt deels via doorverwijzing naar Privacy First door het College voor de Rechten van de Mens i.v.m. kennis- en capaciteitsgebrek daar. Privacy First tracht de betreffende vragen altijd zo goed en zo snel mogelijk te beantwoorden. In 2015 voerden de volgende onderwerpen de boventoon:

- Kentekenparkeren;

- Automatische Nummerplaatherkenning (ANPR) op snelwegen;
- Cameratoezicht;
- Medische privacy en EPD/LSP;
- Vingerafdrukken in paspoorten;
- Slimme energiemeters;
- Identificatieplicht in openbare gelegenheden;
- Privacy bij werkgevers;
- Privacy bij verzekeraars;
- Bescherming van persoonsgegevens bij gemeenten.

In vrijwel alle gevallen kon Privacy First deze vragen naar tevredenheid beantwoorden, soms na raadpleging van relevante experts in ons netwerk. Bij gebrek aan kennis of ervaring terzake verwijst Privacy First mensen door naar andere maatschappelijke organisaties of naar gespecialiseerde overheidsinstanties.

In uitzonderlijke gevallen 'adopteert' Privacy First ook juridische cases van burgers of tracht hen daarin te adviseren, dit mede wegens het gebrek aan individuele klachtmogelijkheden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. E.e.a. vergt echter veel van onze kleine stichting.

4. Politieke lobby

4.1 Lokaal

In 2015 werd Privacy First door gemeenteraadsleden uit diverse steden benaderd voor informatie en advies ter bepaling van lokale standpunten over (met name) kentekensparkeren, cameratoezicht en de bescherming van persoonsgegevens in het sociale domein.

4.2 Nationaal

Naast diverse emails en persoonlijke gesprekken met individuele Kamerleden verzond Privacy First in 2015 de volgende brieven aan relevante commissies van de Eerste en Tweede Kamer:

- Brief d.d. 20 februari 2015 namens SpecifiekeToestemming.nl aan Eerste Kamer (vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport) inzake het wetsvoorstel cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens;
- Brief van Amnesty International, NJCM & Privacy First c.s. d.d. 2 maart 2015 aan Tweede Kamer (vaste commissie voor Binnenlandse Zaken) inzake het Algemeen Overleg Mensenrechten;
- Email d.d. 22 juni 2015 aan Tweede Kamer (vaste commissie voor Binnenlandse Zaken) inzake het Nationaal Actieplan Mensenrechten.

Privacy First was tevens mede-ondertekenaar van een brief van een brede maatschappelijke coalitie o.l.v. Bits of Freedom d.d. 2 april 2015 aan minister Ard van der Steur (Veiligheid en Justitie) met daarin een oproep tot een moratorium op privacyschendende wetsvoorstellen en een nieuw te ontwikkelen visie ter waarborging van privacy in de informatiemaatschappij. Daarnaast diende Privacy First in het kader van een openbare internetconsultatie in de zomer van 2015 een kritisch commentaar in op het concept-wetsvoorstel ter herziening van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) uit 2002. Verder diende Privacy First onder meer position papers in ter voorbereiding van de hoorzitting in de Tweede Kamer over de bewaarplicht telecomgegevens (29 januari 2015) en de expert-meeting in de Eerste Kamer over het EPD/LSP (13 april 2015).

4.3 Internationaal en Europees

In augustus 2015 werd Nederland in Genève onder de loep genomen door het VN-Comité tegen Rassendiscriminatie. Op initiatief van Privacy First werd in dit verband de discriminatoire werking van het grenscontrole-camerasysteem @MIGO-BORAS (Koninklijke Marechaussee) kritisch onder de aandacht van het VN-Comité gebracht. Mede naar aanleiding van onze inbreng vaardigde het Comité vervolgens de volgende algemene aanbeveling uit aan de Nederlandse regering: "*The Committee recommends that the State party adopt the necessary measures to ensure that stop and search powers are not exercised in a discriminatory manner, and monitor compliance with such measures.*" Privacy First vertrouwt erop dat dit advies door de Nederlandse overheid (inclusief Koninklijke Marechaussee) zal worden nageleefd en dat de werking van het camerasysteem @MIGO-BORAS hierop zal worden aangepast.

In 2015 onderhield Privacy First tevens diverse contacten op Europees niveau, onder meer met het Fundamental Rights Agency van de Europese Unie. Vanaf 2016 wil Privacy First actiever worden in haar Europese en internationale lobby; dit vergt echter de nodige *funding*.

5. Communicatie

5.1 Massamedia

In 2015 is het mediabereik van Privacy First opnieuw sterk gegroeid en inhoudelijk diverser geworden. Bovendien maakten media in 2015 voor het eerst enkele achtergrondreportages over Privacy First zelf (in de Telegraaf en bij het onderzoeksjournalistieke radioprogramma Argos, Radio 1). Naast verzoeken om interviews wordt Privacy First ook vaak door journalisten benaderd om achtergrondinformatie en onderzoekstips. Tevens verschijnt Privacy First steeds vaker in buitenlandse media (zie de Engelstalige versies van onze jaarverslagen). Hieronder een greep uit onze Nederlandse mediamomenten in 2015:

- NRC Handelsblad, 3 januari 2015: 'Een kaart vol met 'big data''
- Binnenlands Bestuur, 5 januari 2015: 'Weinig bijval voor wetsvoorstel bewaarplicht'
- BNR Nieuwsradio, 9 januari 2015: interview met Privacy First n.a.v. aanslag in Parijs
- Telegraaf.nl, 12 januari 2015: 'Kort geding over Wet Bewaarplicht Telecommunicatie'
- AT5 Nieuws, 12 januari 2015: 'Berg meta-data moet Amsterdam 'slimste stad van de wereld' maken'
- BNR Nieuwsradio, 28 januari 2015: reactie Privacy First op PNR-plannen van Europese Commissie
- ANP, 30 januari 2015: 'Kenteken invoeren bij parkeren niet verplicht'
- Parool.nl, 30 januari 2015: 'Gemeente niet blij met uitspraak rechter over invoeren kenteken'
- Algemeen Dagblad, 31 januari 2015: 'Privacy voor de parkeerder'
- AT5, 31 januari 2015: 'Gerechtelijke uitspraak een bom onder het parkeerbeleid?'
- NU.nl, 5 februari 2015: 'Privacy First roept op tot bezwaaractie kentekenparkeren Amsterdam'
- Telegraaf & Metro, 5 februari 2015: 'Actie tegen kentekenparkeren'
- NRC Handelsblad, 12 februari 2015: 'Kentekenparkeren kan zonder opgeven kenteken'
- Diverse regionale dagbladen, 14 februari 2015: 'Dashcam filmt niet altijd legaal'
- NRC Handelsblad, 17 februari 2015: 'Justitie weet nu nog precies waar uw telefoon was'
- Trouw, 18 februari 2015: 'Opstelten moet rechter overtuigen van bewaarplicht'
- Algemeen Dagblad, 19 februari 2015: 'Big Brother weet met wie u belt en hoe lang'
- Gooi- en Eemlander, 20 februari 2015: 'Reclame VVV BN'ers-tour bizar'
- AutomatiseringGids, 11 februari 2015: 'Als massale taps mogen, stappen wij naar de rechter'
- Security.nl, 4 maart 2015: 'Eerste Kamer gewaarschuwd voor nieuwe EPD-wet'
- Amsterdam FM, 4 maart 2015: interview met Privacy First over nieuwe EPD-wet van minister Schippers
- Radio 1 & BNR Nieuwsradio, 10 maart 2015: interviews met Privacy First over vingerscans bij Tempo-Team
- Diverse regionale dagbladen, 11 maart 2015: 'Mobiel bankieren bij ING met je vingerafdruk'
- NU.nl, 11 maart 2015: 'Nederlandse bewaarplicht telecomgegevens geschrapt door rechter'
- Volkskrant.nl, 11 maart 2015: 'Rechter zet streep door bewaarplicht voor providers'
- NRC Handelsblad, 12 maart 2015: 'Telecomdata waren te makkelijk in te zien'
- Trouw, 12 maart 2015: 'Rechter veegt bewaarplicht van tafel. Te weinig waarborgen voor de privacy.'
- Trouw.nl, 25 maart 2015: 'Kunnen we de AIVD nog wel vertrouwen?'

© RTL Nieuws

Interview met Vincent Böhre (Privacy First) over dataretentie, 11 maart 2015

- RTL Nieuws, 4 april 2015: 'Trajectcontroles schenden privacyregels'
- Telegraaf.nl, 4 april 2015: 'Trajectcontrole onder vuur'
- NU.nl, 4 april 2015: 'Stichting daagt staat voor rechter om trajectcontroles'
- GeenStijl, 7 april 2015: 'Bas Filippini gaat trajectcontroles kapotmaken'
- Telegraaf, 8 april 2015: 'Big Brother aan banden'
- Security.nl, 9 april 2015: 'Staat niet in hoger beroep tegen uitspraak bewaarplicht'
- Computerworld, 10 april 2015: 'Bewaarplicht niet belangrijk genoeg voor hoger beroep'
- EenVandaag, 14 april 2015: 'Is kentekenparkeren wel een goed idee?'
- Algemeen Dagblad, 29 april 2015: 'Trajectcontroles zijn in strijd met de wet'
- NOS Journaal, 28 april 2015: reportage over rechtszaak Privacy First tegen trajectcontroles
- Telegraaf, 29 april 2015: 'Privacywaakhond tart trajectcontrole; wat gebeurt er met onze gegevens?'
- Diverse regionale dagbladen, 29 april 2015: 'Trajectcontrole is Big Brother'
- Volkskrant, 1 mei 2015: 'Zonder bewaarplicht geen bewijs'
- BNR Nieuwsradio, 1 mei 2015: reactie Privacy First op mediacampagne OM voor nieuwe telecom-bewaarplicht
- Security.nl, 5 mei 2015: 'Privacy First hekelt mediacampagne OM voor bewaarplicht'
- Telegraaf, 8 mei 2015: 'Privacy First wil muntgeld terug. Eis: contant betalen bij parkeerautomaat'
- RTL Nieuws, 8 mei 2015: 'Anoniem parkeren: kaartje óók met cash betalen'
- Parool.nl, 8 mei 2015: 'Privacyorganisatie eist contante betalingen bij Cition'
- Diverse regionale dagbladen, 8 mei 2015: 'Pinnen niet verplichten bij parkeren'

- NOS Teletekst, 12 mei 2015: 'Rechter staat trajectcontroles toe'
- ANP, 12 mei 2015: 'Rechtbank vindt trajectcontrole rechtmatig'
- NOS Journaal & RTL Nieuws, 12 mei 2015: reportages over rechtszaak Privacy First tegen trajectcontroles
- Diverse regionale dagbladen, 21 mei 2015: 'Baas zijn over eigen zorgdossier'
- Nieuwe Revu nr. 19, 2015: 'Welcome to the future'
- EenVandaag, 8 juni 2015: commentaar Privacy First op dashcams in auto's
- Radio 1 (NOS), 13 juni 2015: interview met voorzitter Privacy First over RFID-chips in kentekenplaten
- Metro, 16 juni 2015: 'Woede om spionage via chip in kenteken'
- Telegraaf, 16 juni 2015: 'Kentekenchip is net als enkelband'
- Telegraaf, 25 juni 2015: 'Bitter gevecht tegen spiedende overheid'

© NPO

Achtergrondreportage over Privacy First bij Argos (Radio 1), 25 april 2015

- NRC Handelsblad, 27 juni 2015: 'Niemand kan zich straks meer ongezien verplaatsen'
- Computer!Totaal, juli/augustus 2015: 'Online identificeren met eID: nooit meer anoniem shoppen?'
- Financieel Dagblad, 25 juli 2015: 'Nieuwste technologiestap vraagt om aanvalsplan'
- Dagblad Zaanstreek, 29 juli 2015: 'Ouderen verzamelen handtekeningen tegen digitaal parkeersysteem'
- Algemeen Dagblad, 30 juli 2015: 'Flitsborden weghalen is in strijd met wet'
- Security.nl, 30 juli 2015: 'Privacy First wil dat waarschuwing voor snelheidscontroles blijft'
- BNR Nieuwsradio, 30 juli 2015: reactie Privacy First op Belgische 'opt-in' bij WiFi-tracking
- AD/Utrechts Nieuwsblad, 7 augustus 2015: 'Zwemmen zonder ID mag niet'
- Limburgs Dagblad & Dagblad de Limburger, 10 augustus 2015: 'De nieuwe gluurder'
- NOS Achtuurjournaal, 20 augustus 2015: reactie Privacy First op NS-proef met OV-chipkaart

© NOS Journaal

Interview met Bas Filippini (Privacy First) over RFID-chips in kentekenplaten, 13 juni 2015

- PCM, 4 oktober 2015: 'Privacy-organisaties fel tegen omstreden plannen Achmea'
- Telegraaf, 28 oktober 2015: "Anoniem betalen steeds moeilijker"
- Radio Veronica, 8 november 2015: interview met voorzitter Privacy First over rechtszaken tegen kentekenparkeren
- Diverse regionale dagbladen, 10 november 2015: 'Kenteken invoeren bij parkeren hoeft niet'
- RTL Nieuws, 11 november 2015: reactie Privacy First op "slimme" camerasystemen
- AD/Rotterdams Dagblad, 17 november 2015: 'Zorgen om privacy bij rijden in milieuzone'
- Binnenlands Bestuur, 19 november 2015: 'Jungle aan wetgeving dreigt bij milieuzones'
- BNR Nieuwsradio, 20 november 2015: interview met Privacy First n.a.v. aanslagen in Parijs
- Metro, 20 november 2015: 'Anoniem parkeren in Rotterdam moet weer kunnen'
- Algemeen Dagblad, 30 november 2015: 'Nieuwe wet opent alle computers voor politie'
- NOS op 3, 11 december 2015: 'Geen ID-kaart bij je? Vraag agent even mee te lopen'
- AD/Haagsche Courant, 12 december 2015: 'Bijl aan de wortel van het digitaal parkeren'
- NU.nl, 15 december 2015: 'Nederlandse privacy-organisaties dreigen Facebook met rechtszaak'
- BNR Nieuwsradio, 31 december 2015: 'Microsoft gaat het je vertellen als je wordt gehackt'.

5.2 Internet

De websites van Privacy First vormen onze primaire nieuws- en opiniekanalen. Naast onze Nederlandstalige website www.privacyfirst.nl is er ook het Engelstalige www.privacyfirst.eu. Sinds eind 2013 worden beide sites gesponsord door de privacyvriendelijke provider Greenhost. Het aantal bezoekers op onze websites is in 2015 opnieuw gegroeid en bedraagt inmiddels 25.000 per maand. Ook is Privacy First met name actief op Twitter en heeft een eigen LinkedIn-groep voor professionals. Daarnaast is Privacy First actief op Facebook en blijft graag ruimte bieden voor (eventueel anonieme) gastcolumns en ingezonden artikelen op onze website(s). Privacy First heeft in de zomer van 2015 haar Nederlandstalige website geheel vernieuwd. In de zomer van 2016 zal verdere verbetering van onze Nederlandse en Engelstalige websites plaatsvinden. Wilt u graag op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen rondom Privacy First? Meldt u dan aan via info@privacyfirst.nl !

6. Organisatie

Privacy First is een onafhankelijke, ANBI-erkende stichting die grotendeels uit vrijwilligers bestaat. De kern van de organisatie van Privacy First bestond in 2015 uit de volgende personen:

- drs. Bas Filippini (oprichter en voorzitter)
- mr. Vincent Böhre (*director of operations*)
- mr. drs. Eva de Leede (coördinator Privacy First Solutions)
- drs. Martijn van der Veen (projectleider Privacy First Solutions).

De groep vrijwilligers van Privacy First bleef in 2015 stabiel en bestaat grotendeels uit professionals die Privacy First structureel ondersteunen, zowel inhoudelijk (verschillende privacy-thema's en vertaalwerkzaamheden) als organisatorisch (ICT, fondsenwerving, PR en fotografie). Daarnaast beschikt Privacy First over een uitgebreid netwerk aan experts uit alle hoeken van de samenleving, variërend van wetenschappers, juristen en ICT'ers tot journalisten, politici en ambtenaren.

7. Financiën

Stichting Privacy First is voor haar werkzaamheden grotendeels afhankelijk van individuele donaties en sponsoring door fondsen en advocatenkantoren. Het donateursbestand van Privacy First is de laatste jaren snel gegroeid en in 2015 zijn de inkomsten van Privacy First opnieuw gestegen. Bovendien wordt Privacy First sinds begin 2015 financieel gesteund door Stichting Democratie en Media t.b.v. ons meerjarige project Privacy First Solutions. Tevens staat Privacy First open voor bedrijfsdonaties, mits onze onafhankelijkheid gewaarborgd blijft. Vast beleid van Privacy First is om alle inkomsten zoveel mogelijk te besteden aan inhoudelijk relevante zaken en de operationele kosten zo laag mogelijk te houden. Reis- en

lunchkosten zijn in principe voor ieders eigen rekening, communicatie verloopt (ook telefonisch) grotendeels via internet en dure borrels of andere luxe zaken zijn voor Privacy First taboe. Onze campagnes en ondersteunende werkzaamheden worden grotendeels uitgevoerd door professionele vrijwilligers. Evenementen van Privacy First worden bij voorkeur georganiseerd op onze eigen kantoorlocatie (het Volkshotel in Amsterdam) of op externe gesponsorde locaties. De processtukken in onze rechtszaken worden deels door Privacy First zelf geschreven of ondersteund middels eigen feitelijk en juridisch onderzoek. Vast beleid van Privacy First sinds 2015 is bovendien om grootschalige rechtszaken voortaan nog louter in coalitieverband te voeren via het Public Interest Litigation Project (PILP) en Pro Bono Connect van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM). Dit om de kosten en financiële risico's te spreiden en de kans op juridische winst te verhogen. Op deze manier komt iedere gedoneerde euro zo effectief mogelijk ten goede aan de privacy van iedere Nederlander.

Hieronder treft u ons financiële jaaroverzicht 2015 aan. Sponsoring van rechtszaken door advocatenkantoren (in 2015 naar schatting minstens EUR 100.000) is hierin niet inbegrepen.

Jaaroverzicht 2015 (euro)		2014 (euro)
Inkomsten:		
Donaties	76.758	73.933
Onderhuur	3.500	1.928
Overige inkomsten	114	3.379*
Uitgaven:		
Personeelskosten	49.602	42.901
Juridische kosten	15.910	33.389
Huisvesting	4.830	3.464
Websites	1.930	1.156
Reiskosten	1.439	256
Evenementen	807	1.868
Bancaire en verzekeringskosten	792	783
Kantoorkosten	548	350
Postbus en frankeringskosten	362	252
Communicatiekosten	177	137
Campagnekosten	131	2.595
Promotiemateriaal	100	61
Overige kosten	97	51

*: proceskostenvergoeding Hof Den Haag in Paspoortproces Privacy First c.s.

Wilt u Privacy First graag steunen? Maak dan een donatie over naar IBAN: NL95ABNA0495527521 (BIC: ABNANL2A) t.n.v. Stichting Privacy First te Amsterdam. Privacy First is erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Uw giften aan Privacy First zijn daarom belastingaftrekbaar.

Postbus 16799
1001 RG Amsterdam
Telefoon: 020-8100279
Email: info@privacyfirst.nl
Website: www.privacyfirst.nl

Privacy First is ingeschreven in het Stichtingenregister van de KvK Amsterdam onder nr. 34298157.
RSIN/fiscaal nummer: 819211710.